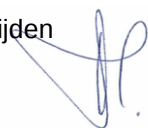

Ecologische beoordeling woningbouw Skoatterwâld te Heerenveen

Opdrachtgever	Gemeente Heerenveen
Referentie	O. Stoker, 2014. Ecologische beoordeling woningbouw Skoatterwâld te Heerenveen. A&W-notitie 2230. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.
Projectcode	A&W-notitie 2230
Status	Definitief
Datum	29 april 2014
Projectleider	E.W. de Vries
Autorisatie	E. van der Heijden

Inhoud

1. Inleiding
2. Situatieschets en plannen
3. Gebiedsbescherming en beoordeling
4. Soortbescherming en beoordeling
5. Conclusies
6. Literatuur

Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv

Suderwei 2
Postbus 32, 9269 ZR Feanwâlden
tel. 0511 – 474764, fax 0511 – 472740
email: info@altwym.nl
website: www.altwym.nl

Foto 1 t/m 3. Impressie van de plangebieden 1, 2 en 3

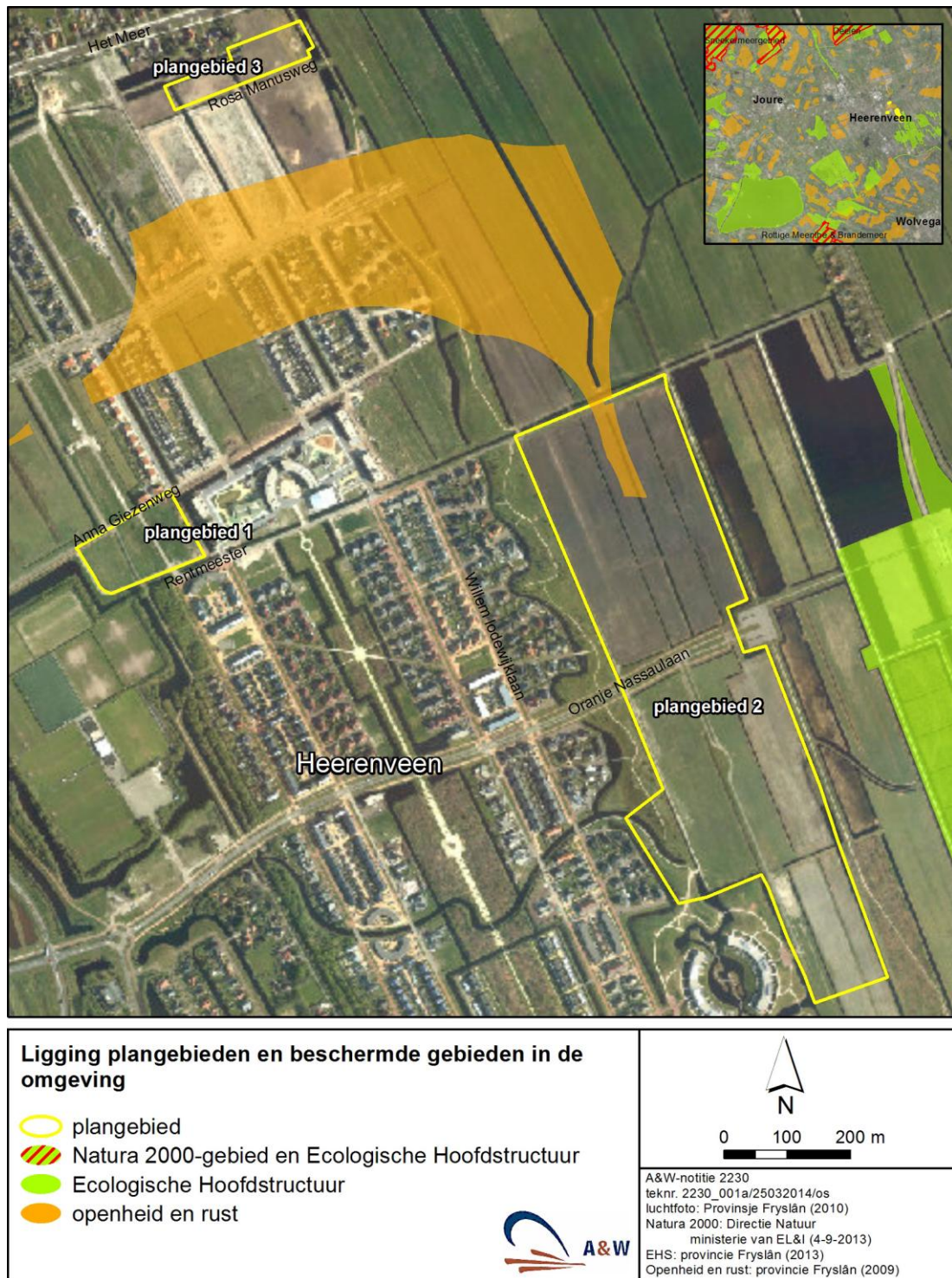
1. Inleiding

Deze notitie bevat een ecologische beoordeling die van belang is voor de beoogde nieuwbouw in Skoatterwâld te Heerenveen. Hierbij wordt in drie plangebieden woningbouw gerealiseerd. De gemeente Heerenveen heeft Altenburg & Wymenga opdracht gegeven om dit ecologisch onderzoek uit te voeren.

Het doel van dit onderzoek is een ecologische quickscan, waarin de effecten van de ruimtelijke ontwikkeling worden beoordeeld in het kader van de vigerende natuurwetgeving. Dit betreft de Natuurbeschermingswet, de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (Ecologische Hoofdstructuur) en de Flora- en faunawet.

Het onderzoek naar de aanwezigheid van relevante natuurwaarden is gebaseerd op een aantal benaderingswijzen. Ten eerste is gebruik gemaakt van een eerder ecologisch onderzoek dat is uitgevoerd in een groter gebied, dat overlapt met de plangebieden van onderhavige notitie (Koopmans 2005). De gebieden van onderhavige notitie worden nogmaals beoordeeld omdat sinds 2009 wijzigingen in de natuurwetgeving van kracht zijn. Bovendien stelt Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (ministerie van EZ) dat inventarisatiegegevens, die de basis vormen van een ecologische beoordeling, niet te oud mogen zijn. Daarbij wordt aangehouden dat voor soorten die volgens de Flora- en faunawet zwaar beschermd zijn (tabel 3) een houdbaarheidstermijn geldt van 3 jaar en voor middelzwaar (tabel 2) en licht beschermde soorten (tabel 1) een termijn van vijf jaar. Daarnaast zijn recente bronnen geraadpleegd (verspreidingsatlassen, overzichtswerken, onderzoeksrapporten en websites) over de aanwezigheid van beschermde gebieden en soorten in en nabij de plangebieden. Tevens is op 18 maart 2014 een oriënterend veldbezoek uitgevoerd, waarbij is gelet op de mogelijkheden voor aanwezigheid van beschermde en/of kritische soorten. Naar aanleiding van dit onderzoek is aanvullend onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van Heikikker in één van de plangebieden. De resultaten van het aanvullend onderzoek zijn in onderhavige notitie verwerkt.

Altenburg & Wymenga presenteert in deze notitie de resultaten van een onafhankelijk ecologisch onderzoek. Het onderzoek spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het onderhavige plan of een bepaalde ontwikkeling. Landschappelijke, archeologische of cultuurhistorische waarden komen niet aan de orde. Aan deze ecologische beoordeling kunnen geen rechten worden ontleend.

Figuur 1. Ligging van de plangebieden en beschermde gebieden in de omgeving

2. Situatieschets en plannen

De plangebieden liggen aan de oostkant van Heerenveen ten noorden van Oranjewoud (zie figuur 1). Het eerste plangebied (plangebied 1) ligt in de middenzone van de nieuwe woonwijk, tussen de wegen Rentmeester en Anna Giezenweg. Het tweede plangebied (plangebied 2) ligt aan de rand van de nieuwe woonwijk, tussen de bebouwing aan de Willem Lodewijklaan en het museum Belvédère en wordt doorsneden door de Oranje Nassaulaan. Het derde plangebied (plangebied 3) ligt ten noorden van de Rosa Manusweg en ten zuiden van Het Meer. Deze drie locaties bestaan in de huidige situatie uit grasland dat wordt doorsneden door sloten (zie foto's 1 t/m 3). In plangebied 2 staan enkele bomen, in de andere plangebieden is opslag aanwezig. In de plangebieden is geen bebouwing aanwezig. De herinrichting zal bestaan uit de verdere ontwikkeling van de woonwijk Skoatterwâld. Hierbij wordt nieuwbouw en infrastructuur gerealiseerd.

3. Gebiedsbescherming en beoordeling

3.1 Voortoets: Natuurbeschermingswet

De eerste stap in de beoordeling van activiteiten of plannen volgens de Natuurbeschermingswet is de Voortoets. Daarin wordt bepaald of er een kans is dat (significant) negatieve effecten optreden op de instandhoudingsdoelen. Afhankelijk van de uitkomst daarvan kan vervolgonderzoek nodig zijn.

Het plangebied maakt geen deel uit van een Natura 2000-gebied (zie figuur 1). De dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden zijn 'De Deelen', 'Sneekermeergebied' en 'Rottige Meenthe & Brandemeer' op respectievelijk 6, 10 en 10 km afstand van de plangebieden. Overige Natura 2000-gebieden liggen op grotere afstand en zijn niet relevant voor onderhavige beoordeling.

De Deelen is aangewezen voor een aantal vogelsoorten en de habitatrictlijnsoorten Meervleermuis en Gestreepte waterroofkever. Het Natura 2000-gebied 'Sneekermeergebied' is aangewezen voor een aantal vogelsoorten (vooral water- en weidevogels), Meervleermuis en Noordse woelmuis. 'Rottige Meenthe & Brandemeer' is aangewezen voor een aantal habitattypen (vegetatietypen) en habitatrictlijnsoorten, zoals Zeggekorfslak, Gevlekte witsnuitlibel, Grote vuurvlieder, Gestreepte waterroofkever, Bittervoorn, Kleine modderkruiper, Meervleermuis, Groenknolorchis en Platte schijfhoren. Ten aanzien van de aangewezen habitattypen, vogelsoorten en habitatrictlijnsoorten van deze Natura 2000-gebieden kan op voorhand worden gesteld dat er geen ecologische relatie bestaat tussen de plangebieden en de Natura 2000-gebieden. Redenen hiervoor zijn de relatief grote afstand tussen de plangebieden en de Natura 2000-gebieden, de grote mate van (menselijke) verstoring en het ontbreken van leefgebied binnen de plangebieden dat geschikt is voor deze habitattypen en soorten. Hierdoor kunnen effecten op de instandhoudingsdoelstellingen ten aanzien van deze aangewezen natuurwaarden op voorhand worden uitgesloten.

Conclusie

Op basis van bovenstaande kan worden geconcludeerd, dat als gevolg van de nieuwbouw er geen sprake is van een kans op (significant) negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van de betreffende Natura 2000-gebieden. Hieruit volgt dat voor de uitvoering van de plannen geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet nodig

is en dat er geen noodzaak is voor aanvullend onderzoek naar mogelijke effecten op Natura 2000-gebieden en de aangewezen natuurwaarden.

3.2 Ecologische hoofdstructuur

De plangebieden maken geen deel uit van de (Provinciale) Ecologische Hoofdstructuur (PEHS; zie figuur 1). Wel ligt plangebied 2 op een afstand van 150 meter van een gebied dat behoort tot de PEHS. Door de plannen gaat geen oppervlakte PEHS- gebied verloren. De beoogde herinrichting veroorzaakt bovendien geen negatieve effecten op de wezenlijke waarden van dit gebied. Dit komt overeen met de bevindingen van Koopmans (2005). De beoogde herinrichting veroorzaakt om bovenstaande redenen geen conflict met de regelgeving ten aanzien van de Ecologische Hoofdstructuur.

3.3 Overige gebiedsbescherming

Naast de Natuurbeschermingswet en Ecologische Hoofdstructuur kunnen gebieden ook beschermd zijn volgens andere regelgeving zoals verordeningen (gebieden van openheid en rust en Ganzenfoerageergebied).

Ganzenfoerageergebied

Als gevolg van landelijke regels over schadebestrijding bij overwinterende vogels op boerenland, moeten provincies gebieden aanwijzen waar alle ganzensoorten en Smienten met rust worden gelaten. De provincie Fryslân heeft hiertoe een aantal ganzenfoerageergebieden aangewezen. De plangebieden maken geen deel uit van Ganzenfoerageergebied.

Gebieden van openheid en rust

De Provincie Fryslân heeft zich via het Streekplan (Provincie Fryslân 2007) tot doel gesteld, zich in te zetten voor het behoud van een gezonde weidevogelstand. In de Verordening Romte is vastgelegd dat goede weidevogelgebieden die door ruimtelijke ingrepen verloren gaan, gecompenseerd dienen te worden. Dit compensatiebeginsel is verder uitgewerkt in het Werkplan Weidevogels in Fryslân 2007-2013 (Provincie Fryslân 2006). Belangrijke weidevogelgebieden zijn in het Werkplan Weidevogels gedefinieerd als gebieden met openheid en rust (kaart 15b bij het Streekplan, via www.fryslân.nl). De Provincie Fryslân is het bevoegd gezag ten aanzien van bovengenoemde regelgeving.

Plangebied 2 overlapt voor een klein deel met gebied dat door de provincie is aangewezen als gebied van openheid en rust (data uit 2009; zie figuur 1). De dichtheid van weidevogels wordt onder andere negatief beïnvloed door infrastructuur, bebouwing en opgaande begroeiing. Deze elementen genereren een verstoringcontour waarop de kaart van gebieden van openheid en rust is gebaseerd. Gezien de huidige ontwikkeling van de nieuwbouwwijk en de daarbij horende verstoringcontour is het de vraag of dit gebied in de huidige situatie nog steeds is aangewezen als belangrijk weidevogelgebied. De initiatiefnemer dient daarom in overleg te treden met de provincie of er sprake is van compensatieplicht.

4. Soortbescherming en beoordeling

Soortbescherming is in Nederland vastgelegd in de Flora- en faunawet, waaraan drie lijsten met soorten en hun beschermingsregime zijn gekoppeld (licht beschermde-, middelzwaar beschermde- en zwaar beschermde soorten). Het is niet op voorhand uit te sluiten dat in de plangebieden wettelijk beschermde soorten voorkomen. Hieronder is per soortgroep besproken welke daarvan (mogelijk) van de plangebieden gebruikmaken. Naast de

resultaten van het veldbezoek aan de plangebieden, zijn gegevens ontleend aan het ecologisch onderzoek dat heeft plaatsgevonden in de plangebieden (Koopmans 2005) en een aantal standaardwerken op het gebied van soortverspreiding (De Bruyne 2004, Kalkman 2004, Peeters *et al.* 2004, Timmermans *et al.* 2004, Bos *et al.* 2006, EIS *et al.* 2007, Bouwman *et al.* 2008, Van Delft *et al.* 2012, Melis 2012, Melis *et al.* 2013). Daarnaast zijn enkele websites met verspreidingsgegevens geraadpleegd.

4.1 Planten

De plangebieden bestaan voornamelijk uit voedselrijk verruigd grasland. Gezien deze omstandigheden worden binnen de plangebieden geen beschermde plantensoorten verwacht, met uitzondering van de licht beschermde Zwanebloem. Deze soort is in 2004 aangetroffen (Koopmans 2005) en kan aanwezig zijn op de oevers van enkele sloten binnen de plangebieden. Voor licht beschermde soorten geldt bij projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling van enkele verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet. De uitvoering van de plannen veroorzaakt daarom geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van deze licht beschermde plantensoort.

4.2 Ongewervelde diersoorten

De wettelijk beschermde ongewervelde diersoorten die in Nederland voorkomen, zoals bepaalde soorten dagvlinders, libellen en waterorganismen, stellen zeer specifieke eisen aan hun leefgebied, die vaak alleen te vinden zijn in natuurgebieden. Gezien het ontbreken van dergelijke ecologische randvoorwaarden in de plangebieden en de geraadpleegde verspreidingsgegevens, worden in de plangebieden geen wettelijk beschermde ongewervelde diersoorten verwacht. De zwaar beschermde Groene glazenmaker die wel voorkomt in de omgeving van de plangebieden wordt, gezien het ontbreken van een goed ontwikkelde krabbenscheervegetatie in de sloten, niet binnen de plangebieden verwacht. De beoogde herinrichting veroorzaakt om bovenstaande redenen geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van beschermde ongewervelde diersoorten.

4.3 Vissen

Gezien de verspreidingsgegevens en de aanwezigheid van geschikt oppervlaktewater binnen de plangebieden, kan alleen de aanwezigheid van de middelzwaar beschermde Kleine modderkruiper niet op voorhand worden uitgesloten (Melis *et al.* 2013). Bovendien is tijdens het ecologisch onderzoek in 2004 een aantal exemplaren Kleine modderkruiper gevangen (Koopmans 2005). Om deze reden kan worden aangenomen dat deze soort ook aanwezig is binnen de plangebieden van onderhavige notitie. Om conflicten met de Flora- en faunawet ten aanzien van Kleine modderkruiper te voorkomen, dienen de werkzaamheden aan watergangen te worden uitgevoerd volgens een door het ministerie van EZ goedgekeurde en relevante gedragscode. Indien hier niet aan kan worden voldaan, is aanvullend onderzoek noodzakelijk om vast te stellen of deze soort in de sloten aanwezig is. Er worden geen andere middelzwaar- of zwaar beschermde vissoorten binnen de plangebieden verwacht omdat de wateren niet voldoen aan de habitateisen van deze soorten.

4.4 Amfibieën

In de directe omgeving van de plangebieden komt een aantal licht beschermde amfibieënsoorten voor, zoals Gewone pad, Bruine kikker, Meerkikker en Kleine watersalamander (Van Delft *et al.* 2013; Koopmans 2005; www.waarneming.nl). Voor licht

beschermde soorten geldt bij projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling van enkele verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet. De uitvoering van de plannen veroorzaakt daarom geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van deze licht beschermde amfibieënsoorten.

Volgens verspreidingsbronnen komt in de omgeving van de plangebieden de zwaar beschermde Poelkikker en Heikikker voor. Ander middelzwaar- of zwaar beschermde soorten komen niet voor in de omgeving en worden niet binnen de plangebieden verwacht.

De Poelkikker komt vooral voor op de hogere zandgronden. De Poelkikker heeft een voorkeur voor zwak zure stilstaande wateren in bos- en heidegebieden. Ook komt deze soort voor in vennen, poelen en watergangen in hoogveenengebieden. De aanwezige biotopen in de plangebieden zijn niet geschikt voor deze soort. De Poelkikker wordt om deze reden niet binnen de plangebieden verwacht.

De Heikikker is ten oosten van plangebied 2 waargenomen (www.waarneming.nl). De Heikikker heeft een voorkeur voor plaatsen met een hoge grondwaterstand. De soort komt voor in veenweidegebieden, in de verlandingszone van grotere wateren, in natte heidegebieden en in (Elzen)broekbossen (Nöllert & Nöllert 2001). Gezien de aanwezigheid van de Heikikker in de omgeving en het huidige karakter van het plangebied, is het niet uit te sluiten dat de zwaar beschermde Heikikker in plangebied 2 voorkomt. Vanwege de ligging is het onwaarschijnlijk dat de Heikikker in plangebied 1 en 3 voorkomt. Omdat niet duidelijk is of de Heikikker daadwerkelijk voorkomt in plangebied 2, is aanvullend onderzoek uitgevoerd om te bepalen hoe de plannen zich verhouden tot de Flora- en faunawet ten aanzien van deze soort.

Aanvullend onderzoek Heikikker

Om te bepalen of de Heikikker aan- of afwezig is in plangebied 2 zijn door het ministerie van EZ voorwaarden opgesteld in een soortenstandaard. Deze voorwaarden houden in dat in de voortplantingsperiode (eind februari - maart) twee keer 's avonds gezocht moet worden naar roepende mannetjes van de Heikikker. Daarna dient in de periode april - mei één maal gezocht te worden naar larven.

Op grond van de genoemde voorwaarden is het plangebied op 27 maart, 1 april en 3 april 2014 's avonds geïnventariseerd op de aanwezigheid van roepende Heikikkers. Daarnaast zijn op 24 april 2014 de aanwezige watergangen met behulp van een schepnet bemonsterd op de aanwezigheid van larven van deze soort.

Resultaten

Tijdens de drie avondbezoeken aan het plangebied werden geen roepende Heikikkers waargenomen. De waarnemingsronden vonden plaats op dagen dat roepende Heikikkers werden waargenomen op diverse locaties in het noorden van het land. Daarom mag geconcludeerd worden dat de avondbezoeken geschikt waren om de soort waar te nemen.

Bij de bemonstering met schepnet werden in één watergang/greppel in het plangebied larven van Heikikker gevangen (zie figuur 2). In het overige deel van het plangebied werden op één andere locatie larven van de Gewone pad gevangen.

Beoordeling en conclusie

Op basis van de resultaten van het onderzoek mag worden geconcludeerd dat in het plangebied op één locatie Heikikkers aanwezig zijn. Deze locatie is met een ster aangegeven in figuur 2. Aangezien het plangebied intensief is bemonsterd, kan worden gesteld dat het gaat om een lokale voortplantingsplaats met lage aantallen van deze soort.

In de betreffende greppel langs het park is voldoende gelegenheid voor voortplanting aanwezig. Mogelijk dat ook in het park en in de binnentuin van het zuidelijk gelegen wooncomplex geschikt voortplantingswater aanwezig is. De oostzijde van de greppel bestaat uit open grasland. Dit gebied is ongeschikt als landbiotoop voor de Heikikker. Het parkje dat ten westen ligt van de greppel bevat bosschages is in principe geschikt als landbiotoop. Hier wordt de soort buiten het voortplantingsseizoen daarom ook verwacht. Het betreffende park waar de soort voorkomt kan ook fungeren als verbinding met andere leefgebieden van Heikikker in de directe omgeving. Alle genoemde landschapselementen inclusief de greppel vormen tezamen het leefgebied van de populatie Heikikkers in het plangebied en zijn waarschijnlijk van essentieel belang voor de functionaliteit van de voortplantingsplaats. Om deze reden zou een aantasting van deze elementen een conflict met de Flora- en faunawet veroorzaken ten aanzien van Heikikker.

Gezien de begrenzing van het plangebied is het waarschijnlijk dat de greppel en het westelijk gelegen park behouden blijven. In dat geval is er geen sprake van aantasting van het leefgebied van de zwaar beschermde Heikikker in plangebied 2. Geconcludeerd wordt dat de uitvoering van de plannen in plangebied 2 geen conflict veroorzaakt met de Flora- en faunawet ten aanzien van Heikikker, mits wordt voldaan aan de volgende voorwaarden:

- de watergang/greppel waarin de larven zijn aangetroffen dient in zijn geheel behouden te blijven
- het parkje westelijk van de watergang/greppel blijft gehandhaafd.

Indien niet aan de voorwaarden kan worden voldaan, dient voor plangebied 2 een ontheffing volgens artikel 75C Flora- en faunawet te worden aangevraagd.

De uitvoering van de plannen in plangebied 1 en 3 veroorzaken geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van Heikikker.

Samenvattend

De beoogde herinrichting veroorzaakt geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van amfibieën, mits het leefgebied van Heikikker in en langs het plangebied 2 behouden blijft. Indien hier niet aan kan worden voldaan, dient ontheffing volgens artikel 75C Flora- en faunawet te worden aangevraagd.

4.5 Reptielen

In de omgeving van de plangebieden komen geen reptielensoorten voor met uitzondering van Ringslang. Van deze soort zijn waarnemingen bekend onder andere in de sloot aan de zuidoostzijde van plangebied 2. Het gaat hier waarschijnlijk om een incidentele waarneming, aangezien plangebied 2 niet voldoet aan de habitateisen van deze soort. Er is geen geschikt voortplantingsbiotoop van Ringslang aanwezig binnen de plangrenzen. Om bovenstaande redenen veroorzaken de plannen geen negatieve effecten op de functionaliteit van vaste rust- en verblijfplaatsen van Ringslang. De beoogde herinrichting veroorzaakt daarom geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van Ringslang en overige reptielen.

Figuur 2. Locatie vindplaats larven Heikikker

4.6 Vogels

Broedvogels algemeen

De plangebieden bestaan voornamelijk uit open grasland doorsneden met sloten. Op deze percelen komen mogelijk soorten tot broeden, zoals Scholekster en Kievit. De sloten bieden broedgelegenheid voor soorten, zoals Meerkoet, Fuut en Wilde eend. Het aantal bomen en struiken is beperkt, hier kunnen bijvoorbeeld Merel en Winterkoning broeden.

Bij werkzaamheden moet volgens de Flora- en faunawet rekening worden gehouden met het broedseizoen van vogels. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode daarvoor. Het gaat erom of er een broedgeval is dat verstoord kan worden. Verstoring van broedgevallen is niet toegestaan vanuit de Flora- en faunawet en hiervoor wordt in principe ook geen ontheffing verleend. Er zijn verschillende mogelijkheden om conflicten met de Flora- en faunawet ten aanzien van broedende vogels te voorkomen. Werkzaamheden buiten het broedseizoen uitvoeren is de meest zekere optie. Een alternatief is om werkzaamheden voor aanvang van het broedseizoen te beginnen, zodat broedpogingen in het werkgebied achterwege blijven door de verstoring tijdens de werkzaamheden. Er dient dan tevens te worden voorkomen dat tijdens werkzaamheden in het broedseizoen alsnog broedgevallen ontstaan die kunnen worden verstoord. Dit is mogelijk door geen geschikte plaatsen voor nesten te laten ontstaan, door bijvoorbeeld bouw materiaal goed af te dekken. Mochten er toch vogels tot broeden komen en door de werkzaamheden worden verstoord, dan ontstaat er een conflict met de Flora- en faunawet en moeten de versturende werkzaamheden gestaakt worden tot na de broedperiode van de betreffende soort(en).

Jaarrond beschermde nestplaatsen

Buiten het broedseizoen vallen de meeste nestplaatsen niet onder de bescherming van de Flora- en faunawet, maar een aantal vogelsoorten maakt gedurende het gehele jaar gebruik van de nestplaats of keert jaarlijks terug op dezelfde plaats. Hun nesten en de functionele leefomgeving daarvan worden daarom het gehele jaar beschermd. Vanaf 26 augustus 2009 geldt een aangepaste lijst van soorten met jaarrond beschermde nestplaatsen, die indicatief is en niet uitputtend. Van de soorten die op deze lijst staan, zijn geen nestplaatsen aanwezig binnen of in de directe omgeving van de plangebieden. De plannen veroorzaken bovendien geen negatieve effecten op de functionaliteit van jaarrond beschermde nestplaatsen in de omgeving van de plangebieden.

Samenvattend

De beoogde herinrichting veroorzaakt geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van broedvogels, mits broedende vogels en hun in gebruik zijnde nesten niet verstoord worden.

4.7 Vleermuizen

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten zijn zwaar beschermd door de Flora- en faunawet en zijn vermeld in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Hierdoor gelden voor deze soorten striktere beoordelingscriteria bij ontheffingsaanvragen dan bij soorten die niet zijn vermeld in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Vanwege deze specifieke aandacht wordt aan vleermuizen een aparte paragraaf besteed, de overige zoogdiersoorten komen in de volgende paragraaf aan bod.

Er zijn volgens de verspreidingsgegevens negen verschillende vleermuissoorten in de omgeving van Heerenveen waargenomen. Deze zijn: Baardvleermuis, Franjestaart,

Watervleermuis, Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger, Rosse vleermuis, Meervleermuis en Gewone grootoorvleermuis (Melis 2012). Een aantal van deze soorten is vooral gebonden aan het bosgebied Oranjewoud, zoals Franjestaart en Baardvleermuis. Een deel van de bovengenoemde soorten maakt mogelijk gebruik van de plangebieden. Voor vleermuizen zijn drie elementen van het leefgebied te onderscheiden die van groot belang zijn voor de functionaliteit ervan. Deze zijn: verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden. De plangebieden kunnen ten aanzien van deze drie elementen van belang zijn voor verscheidene soorten.

Verblijfplaatsen

In de zomerperiode hebben vleermuizen in Nederland hun verblijfplaatsen voornamelijk in gebouwen en (oude) bomen. Tijdens de winter verblijven zij onder andere in gebouwen, bomen, bunkers en kelders. Binnen de plangebieden is geen bebouwing aanwezig. Tevens zijn de bomen te jong/ te dun zijn en hebben geen geschikte holtes, waardoor geconcludeerd kan worden dat er geen verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn. De plannen veroorzaken om deze reden directe negatieve effecten op verblijfplaatsen van vleermuizen.

Vliegroutes

Bij verplaatsingen tussen verblijfplaatsen en foerageergebied maken de meeste vleermuizen om zich te oriënteren gebruik van vaste vliegroutes langs lijnvormige structuren, zoals lanen, boomsingels en (oevers van) sloten en andere waterpartijen. De sloten binnen de plangebieden 1 en 3 zijn ongeschikt als vliegroutes omdat zij geen deel uitmaken van doorgaande structuren in het landschap. De oost- en westrand van plangebied 2 zijn in principe geschikt als vliegroute van vleermuizen. Door de plannen worden er geen wezenlijke veranderingen aangebracht aan deze elementen, bovendien zijn in de omgeving alternatieve elementen die dienst kunnen doen als geleidend element. Om deze redenen mag worden geconcludeerd, dat de functionaliteit van de in de omgeving aanwezige verblijfplaatsen van vleermuizen ten aanzien van vliegroutes blijft gewaarborgd.

Foerageergebied

De plangebieden bestaan uit grasland met weinig tot geen opgaande begroeiing. Door deze openheid vormen zij in mindere mate geschikt foerageergebied van vleermuizen. Door de uitvoering van de plannen wordt daardoor mogelijk een deel van dit foerageergebied (tijdelijk) minder geschikt. Voor de betreffende soorten is in de omgeving voldoende alternatief foerageergebied voorhanden. Om deze redenen mag worden geconcludeerd, dat de functionaliteit van de in de omgeving aanwezige verblijfplaatsen van vleermuizen ten aanzien van foerageergebied blijft gewaarborgd.

Samenvattend

De plannen veroorzaken geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van vleermuizen.

4.8 Overige zoogdiersoorten

Naast vleermuizen kunnen ook andere zoogdiersoorten gebruik maken van de plangebieden. Hieronder zijn deze soorten per beschermingscategorie beschreven.

Licht beschermde zoogdiersoorten

In de omgeving van de plangebieden komen verscheidene licht beschermde zoogdiersoorten voor, zoals Haas, Egel, Ree, Mol en verschillende (spits)muisensoorten

(Melis 2012). Het valt te verwachten dat de plangebieden deel uitmaken van het leefgebied van enkele van deze soorten. Voor licht beschermde zoogdiersoorten geldt een vrijstelling van enkele verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet bij projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling. De beoogde herinrichting veroorzaakt om deze reden geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van licht beschermde zoogdiersoorten.

Middelzwaar beschermde zoogdiersoorten

In de ruime omgeving van de plangebieden komen de middelzwaar beschermde Steenmarter en Eekhoorn voor (Melis 2012). Het plangebied voldoet niet aan de habitateisen van Eekhoorn. Deze soort wordt daarom niet binnen de plangebieden verwacht. De Steenmarter heeft zijn verspreidingsgebied de afgelopen tientallen jaren flink uitgebreid en schuwt daarbij menselijk omgeving niet. Ook in de bebouwde kom van Heerenveen zijn verblijfplaatsen van deze soort bekend (Van Dulleman 2008, Heikooop 2008). Mogelijk maken de plangebieden deel uit van het foerageergebied van de middelzwaar beschermde Steenmarter. Binnen de plangebieden worden geen verblijfplaatsen van deze soort verwacht die door de herinrichting kunnen worden verstoord. Door de herinrichting gaat mogelijk een zeer beperkt deel van het foerageergebied van de middelzwaar beschermde Steenmarter verloren. Er is in de omgeving echter ruim voldoende alternatief foerageergebied voorhanden, zodat de functionaliteit van eventueel in de omgeving aanwezige verblijfplaatsen van deze soort blijft gewaarborgd. Om deze reden veroorzaakt de herinrichting geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van deze Steenmarter en andere middelzwaar beschermde zoogdiersoorten.

Zwaar beschermde zoogdiersoorten

Uit verspreidingsgegevens van zoogdieren blijkt dat in de ruime omgeving van de plangebieden de zwaar beschermde Boomarter en Das voorkomen (Melis 2012, www.waarneming.nl). Voor Boomarter geldt dat de plangebieden niet voldoen aan de habitateisen van deze soort. Hoewel er in de plangebieden geen verblijfplaatsen van Das aanwezig zijn, kan plangebied 2, gezien de ligging nabij Oranjewoud, dienst doen als foerageergebied. Er is echter in de omgeving voldoende alternatief foerageergebied voorhanden, zodat de functionaliteit van eventueel in de omgeving aanwezige verblijfplaatsen van deze soort blijft gewaarborgd. Andere zwaar beschermde zoogdiersoorten (met uitzondering van vleermuizen) komen niet voor in de omgeving en bovendien voldoen de plangebieden niet aan de habitateisen van deze soorten. Om bovenstaande redenen veroorzaakt de herinrichting geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van zwaar beschermde zoogdiersoorten.

Samenvattend

De beoogde herinrichting veroorzaakt geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van 'overige zoogdiersoorten'.

5. Conclusie

Gebiedsbescherming

Gebieden van openheid en rust

Door de beoogde herinrichting gaat mogelijk een kleine oppervlakte verloren van gebied dat is aangewezen als gebied van openheid en rust (zie figuur 1). Omdat op dit moment niet duidelijk is wat de status is van dit gebied dient de opdrachtgever in contact te treden met de provincie Fryslân in verband met mogelijke compensatieplicht.

Overige gebiedsbescherming

De beoogde herinrichting veroorzaakt geen conflict met de ecologische regelgeving ten aanzien van de Natuurbeschermingswet, de Ecologische Hoofdstructuur en Ganzenfoerageergebied.

Soortbescherming

Heikikker

In plangebied 2 is een voortplantingsplaats van de zwaar beschermde Heikikker aangetroffen. Om conflicten met de Flora- en faunawet te voorkomen dient aan de volgende voorwaarden te worden voldaan:

- de watergang/greppel waarin de larven zijn aangetroffen dient in zijn geheel behouden te blijven
- het parkje westelijk van de watergang/greppel blijft gehandhaafd.

Indien niet aan de voorwaarden kan worden voldaan, dient voor plangebied 2 een ontheffing volgens artikel 75C Flora- en faunawet te worden aangevraagd. De uitvoering van de plannen in plangebied 1 en 3 veroorzaken geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van Heikikker.

Overige soorten

Voor de overige soorten geldt dat de herinrichting geen conflict veroorzaakt met de Flora- en faunawet, mits:

- wordt voldaan wordt aan de voorwaarde dat werkzaamheden aan de watergangen worden uitgevoerd volgens een door het ministerie van EZ goedgekeurde en relevante gedragscode ten aanzien van Kleine modderkruiper. Indien hier niet aan kan worden voldaan dient ontheffing te worden aangevraagd.
- broedende vogels en hun in gebruik zijnde nesten niet worden verstoord.

6. Literatuur

- Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhof, De Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea. Papilionoidea. Nederlandse Fauna 7. Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey Nederland.
- Bouwman, J.H., V.J. Kalkman, G. Abbingh, E.P. de Boer, R.P.G. Geraeds, D. Groenendijk, R. Ketelaar, R. Manger & T. Termaat 2008. Een actualisatie van de verspreiding van de Nederlandse libellen. Brachytron, jaargang 11(2), augustus 2008. Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, Heteren.
- Bruyne, R. de 2004. Nauwe korfslak *Vertigo angustior* Jeffreys 1830, gebaseerd op gegevens tot het jaar 2002. EIS Nederland, www.naturalis.nl/eis.
- Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (red.) RAVON) 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
- Delft, J. van, A. de Bruin & P. Frigge 2013. Waarnemingenoverzicht 2012. RAVON 51, jaargang 15 nummer 5; 119 - 132. RAVON, Nijmegen.
- Dulleman, D. van 2008. Ecologische beoordeling afbraak school, Heerenveen. 1333HVN/DvD. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Veenwouden.
- EIS-Nederland, De Vlinderstichting & Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie 2007. Waarnemingenverslag dagvlinders, libellen en sprinkhanen. EIS-Nederland, Leiden / De Vlinderstichting, Wageningen / Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, Assen.
- Heikoop, L. 2008. Ecologische beoordeling afbraak schoolgebouw Falkenaweg Heerenveen. A&W-rapport 1184. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Veenwouden.
- Kalkman, V.J. 2004. Zeggekorfslak *Vertigo moulinsiana* (Dupuy, 1849). – EIS - Nederland, www.naturalis.nl/eis
- Koopmans, M 2005. Ecologische beoordeling van de locatie Skoatterwâld 2^e en 3^e fase te Heerenveen. A&W-rapport 621. Altenburg & Wymenga, ecologisch onderzoek bv, Veenwouden.
- Melis, J. 2012. Werkatlas zoogdieren provincie Fryslân. Provincie Fryslân, Leeuwarden.
- Melis, J. & De Jong, R., Koopmans, M. (red.) 2013. Vissen in Fryslân, werkatlas II, verspreiding 1900 - 2012. Wetterskip Fryslân, Altenburg&Wymenga, Fryslân Grien, Leeuwarden.
- Peeters, T.M.J., C. van Achterberg, W.R.B. Heitmans, W.F. Klein, V. Lefeber, A.J. van Loon, A.A. Mabelis, H. Nieuwenhuijsen, M. Reemer, J. de Rond, J. Smit, H.H.W. Velthuis, 2004. De wespen en mieren van Nederland (Hymenoptera: Aculeata. – Nederlandse Fauna 6. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Leiden, KNNV Uitgeverij, Utrecht & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.
- Timmermans, G., R. Lipmann, M. Melchers & H. Holsteijn 2004. De Gewone rivierkreeft *Astacus astacus* (Linnaeus, 1758). – EIS - Nederland, www.naturalis.nl/eis.